

ZAPISNIK RADNOG SASTANKA PROJEKTA “DISKOGRAFSKA INDUSTRIJA U HRVATSKOJ OD 1927. DO KRAJA 1950-IH”

Institut za etnologiju i folkloristiku, 24. travnja 2024., 11:30–13

Prisutni Nada Bezić, Naila Ceribašić, Joško Čaleta, Dora Dunatov, Irena Miholić, Željka Radovinović, Jelka Vukobratović; Tanja Halužan je na rođiljnom dopustu

Dnevni red:

1. Osvrt na ukupne rezultate četverogodišnjeg istraživanja

1. Svim je suradnicima ovaj projekt predstavljao iskorak iz prethodnih njihovih istraživanja u teorijskom, metodološkom i tematskom pogledu. Studij komercijalne snimljene glazbe ni općenito, a pogotovo u domaćoj sredini, nije sastavnicom ni historijske muzikologije niti etnomuzikologije, dok studij popularne glazbe kao “prirodno” središte takvih istraživanja u domaćoj sredini nije institucionaliziran. Jedan od ciljeva projekta bio je stoga ojačati istraživanja popularne glazbe i suradnju iz među različitih disciplina znanosti o glazbi. U hrvatskim okvirima, razvidan je porast istraživanja popularne glazbe, što dakako ne treba pripisati samo utjecaju ovoga projekta, ali jest vezano i uz projekt; npr. u zajedničkoj je knjizi veći broj priloga iz tog kruga, a među autorima su i oni izvan kruga suradnika na projektu. Više nego u nacionalnom okviru, međudisciplinarna se suradnja očitovala na regionalnoj i međunarodnoj razini, o čemu također mogu posvjedočiti pojedini znanstveni radovi proistekli iz projekta, kao i suradnja s istaknutim stručnjacima koji su nam bili konzultanti i održali radionice (Drago Kunej, Daniel Leech-Wilkinson, Peter Tschmuck) te različiti disciplinarni profili sudionika projektne konferencije. Uz izuzetak mnogostrukih načina suradnje među suradnicima na projektu, među kojima ima i muzikologa (Bezić i Radovinović), no pretežu etnomuzikolozi (preostali suradnici), čini se da bi budući projekti koji bi smjerali ojačati prepletanje (vrlina) etnomuzikologije i historijske muzikologije trebali uključiti domaće institucije ključne za jednu i drugu, kao što je to Institut za etnologiju i folkloristiku za etnomuzikologiju i etnomuzikologe u Hrvatskoj.

Jedan je od ciljeva projekta bio i izraditi temeljitu i sveobuhvatnu bazu podataka diskografskih izdanja tvrtki Edison Bell Penkala, Elektroton i Jugoton od 1927. do kraja 1950-ih, koja će biti javno dostupna preko mrežnih stranica Instituta za etnologiju i folkloristiku. To i jest u potpunosti ostvareno; baza je dostupna na <https://repozitorij.dief.eu/a/?pr=l&mrx%5B-%5D%5B150723%5D=a>. No treba pridodati dvije napomene. Prva proistječe iz činjenice relativno slabe očuvanosti samih gramofonskih ploča Edison Bell Penkale i Elektrotona, kao i njihovih prodajnih kataloga, a upravo je na ta dva osnovna tipa izvora sazdana baza podataka. To znači da baza i nadalje ostaje otvorena za nadopune, ako i kad se pojave novopronađeni primjerci prethodno nedokumentiranih ploča. Druga se pak napomena tiče prilično slabih mogućnosti odabira i pretrage u postojećoj bazi, a i niza drugih slabosti informatičke platforme na kojoj je baza izgrađena, kako je već višestruko dokumentirano i u zapisnicima, izvještajima, pa i člancima proizašlima iz projekta. S obzirom na takvo stanje stvari, u skoroj budućnosti, neovisno o završetku projekta, Ceribašić u suradnji s dvojicom istraživača entuzijasta namjerava objaviti tiskano izdanje Elektrotonove diskografije, a potom i srodno izdanje EBP-ove diskografije. Ta će izdanja više od postojeće baze, kako smo uvjereni, pridonijeti i narednom cilju projekta – jačanju svijesti u javnosti o diskografskim izdanjima kao važnom dijelu kulturne baštine, o čijim je rezultatima bilo riječi na prethodnom sastanku.

Zadovoljni smo rezultatima u okviru preostala dva cilja projekta. Kako je bilo navedeno već i u projektnoj prijavi, jedan je od tih ciljeva bio dati znanstveno utemeljen uvid u poetiku, politiku i ekonomiju diskografske industrije razmatranih razdoblja u kontekstu mijena društveno-političkih sustava u Hrvatskoj i bivšoj Jugoslaviji, uz posebnu pozornost usmjerenu na pet okosnica oko kojih se oplicu kompleksne mreže odnosa (glazbene vrste i žanrovi tradicijske, popularne i umjetničke glazbe; tehnološke, poetičke, političke i ekonomske dimenzije diskografskih filtara; ulančanost diskografske industrije s radijom, koncertnim i festivalskim programima, notnim izdavaštvom i autorskopравnom zaštitom; odnos diskografske produkcije, recepcije i društvenih identiteta; mjesto onodobne diskografije u današnjoj kulturnoj i glazbenoj praksi). Najvažniji rezultat vezan uz navedeni cilj čini zajednička knjiga koju upravo dovršavamo – “Rana domaća diskografska industrija: Edison Bell Penkala, Elektroton i Jugoton”, ur. Naila Ceribašić, Dora Dunatov i Jelka Vukobratović, koja obasiže oko 900 kartica teksta uz 80-ak ilustracija, izrazito povrhu planiranoga. Preostaje još samo riješiti neke tehničke pojedinosti i ovih će dana biti upućena na recenzije. U knjigu su integrirane i pojedine studije slučaja (i to ne samo suradnika na ovome projektu nego i vanjskih suradnika), na koje se odnosi i peti osnovni cilj projekta – cilj je, naime, bio detaljno, u formi studija slučaja, istražiti pojedine odabrane aspekte diskografske industrije, razlikujući među njima studije slučaja glazbe u izvedbi i kao izvedbe, studije slučaja koje tematiziraju diskografske filtre i veze diskografske industrije s drugim polugama glazbenog života te studije slučaja izraziti je usmjerene pitanjima usidrenosti glazbene industrije u društvenoj sredini, dinamici lokalnog i globalnog te recipijentima diskografskih izdanja. Nekoliko zasebnih planiranih članaka iz tog kruga još nije dovršeno, odnosno pojavljuju se kao prilozi u zajedničkoj knjizi. Riječ je o tome da pri planiranju prije četiri godine nismo mogli razaznati da je tema rane domaće diskografske industrije toliko zahtjevnja i opsežna, a još manje smo mogli predvidjeti da bi središnji rezultat mogla biti tako opsežna knjiga. Drugim riječima, inicijalni plan nije dobro izbalansirao udio zajedničke knjige i zasebnih članaka u ukupnim rezultatima. Još i važnije od toga, inicijalnim planom nismo dobro procijenili koji je valjani odnos između sintetičnog prikaza i studija slučaja, da je naime nužno njihovo trajno prožimanje, kako smo zaključili i na prošlogodišnjem sastanku posvećenom tom pitanju i kako smo, uostalom, proveli u djelo i u zajedničkoj knjizi.

Radnim smo planom (nepromišljeno) predvidjeli da knjiga bude ne samo dovršena nego i objavljena do kraja projekta (u izdanju IEF-a), no IEF iz vlastitih sredstava ne može financirati tako opsežnu publikaciju, dočim iz sredstava projekta nije dopustiv trošak za publiciranje (premda smo ukupno bili veoma štedljivi, te je preostala znatna neutrošena suma). Stoga ćemo zatražiti potporu iz fonda MZO (natječaj je otvoren do 13. lipnja).

Zapisnik sastavile Dora Dunatov i Naila Ceribašić.

U Zagrebu, 26. travnja 2024.